de VUURBOET

Uitgave van de Nederlandse Vuurtoren Vereniging

26e jaargang nr. 3
herfst 2017

De vuurtoren van Marken

Vuurtorens op suikerzakjes

Kefalonia, een Grieks blijspel

Farocratia: de vuurtoren-passie van Eduardo Sanz

verkoopprijs € 3,00

Colofon

Nederlandse Vuurtoren Vereniging
De Nederlandse Vuurtoren Vereniging stelt zich ten doel:
- Het leveren van een bijdrage aan behoud van het maritieme erfgoed in Nederland (vuurtorens, andere nautische objecten en collecties).
- Bevorderen dat relevante informatie over het maritieme erfgoed in Nederland (archiefmateriaal) niet verdwijnt, toegankelijk wordt gemaakt en wordt uitgewisseld.
- Het met elkaar delen van de interesse in en fascinatie voor het fenomeen 'vuurtorens' in binnenland en buitenland.

Bestuur

Johan Bol	voorzitter
Sander van Oudenaaren	secretaris PR, evenementen website, Facebook
Evert Ligtermoet	penningmeester
Yvonne Kiers	ledenadministratie
Egbert van der Weide	archieven publieke beheerders
Wim Andriesse	regionale contacten private beheerders
Guus Mahler	website

Secretariaat
Breeburgsingel 28
2135 CN Hoofddorp
Tel: +31(0)651889744
e-mail: secretaris@vuurtorens.org

Contributie 2015

gewoon lidmaatschap:	€ 25,-	per jaar
65+:	€ 20,-	
jeugdlid (t/m 17 jaar):	€ 15,-	
gezinslid:	€ 5,-	
contributie buiten Nederland:	€ 7,-	extra
eenmalig inschrijfgeld:	€ 5,-	

Bank
Rekeningnummer (IBAN): NL09INGB0000435485
t.n.v. Nederlandse Vuurtoren Vereniging,
Olmenlaan 16, 3862 VH Nijkerk
BIC: INGBNL2A

Internet www.vuurtorens.org

ISSN 1568-9646

De Vuurboet

De Vuurboet is een uitgave van de Nederlandse Vuurtoren Vereniging en wordt vier keer per jaar kosteloos toegezonden aan de leden van de vereniging.

Overname van (delen van) artikelen is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van redactie en auteur. Voor het bestellen van foto's contact opnemen met de fotograaf.

Aan deze Vuurboet werkten mee:
Harry Dietz, Wim Verhulst, Ivo van Beekhuizen, Jaap Termes
Redactie: Peter Kouwenhoven, Wim Andriesse, Jaap Dirks
Basislayout: Karina en Ron Beumer
Opmaak: Peter Kouwenhoven
Druk: Editoo, Arnhem (www.editoo.nl)

Redactieadres
Peter Kouwenhoven
Kooiland 36
2264 MP Leidschendam
tel: 070-3276697
e-mail: redactie@vuurtorens.org

Advertenties
Advertenties compleet digitaal aanleveren (jpeg).
Advertentietarieven:
€ 25,- klein formaat staand (6,4 cm breed / 8,4 cm hoog)
€ 25,- klein formaat liggend (9,2 cm breed / 5,7 cm hoog)
€ 50,- middel formaat (12,0 cm breed / 8,4 cm hoog)
€ 75,- half A4 liggend (21, 5 cm breed / 15,4 cm hoog)
€ 150,- heel A4 staand (21,5 cm breed / 30,7 cm hoog)
Een heel jaar adverteren (4 advertenties): 3 keer bovenstaande tarieven.

Kopij volgende Vuurboet
Uiterlijk 15 november 2017

Voorpagina
Baagø Fyr, Denemarken
Foto: Frits van Eck
Baagø ligt in de Kleine Belt tussen Fünen en Jutland. Al in 1705 brandde er een vuurkorf op dit eiland. De huidige toren dateert uit 1816. Hij is 8 meter hoog en heeft een lichthoogte van 12 meter. Op 13 november 1872 vond er een stormvloed plaats, de vuurtoren heeft toen kortstondig in het water gestaan, een markering op de toren geeft dit aan. Vanuit het haventje op Baagø is het slechts 400 meter lopen naar de vuurtoren. Je bent er bijna altijd alleen. Gedurende de zomermaanden kan de toren beklommen worden. Vlak bij de toren is het goed vissen.

Optiek

In dit herfstnummer van de Vuurboet treft u, als vanouds, een heel scala aan artikelen over verschillende kanten van 'farocratia', ofwel 'vuurtorengekte'. Ik gebruik dat Spaanse woord in navolging van de kunstschilder Eduardo Sanz, die ogenschijnlijk zijn hele leven op vuurtorens heeft gekickt. In deze Vuurboet vindt u daarvan een verslag.
Iets heel anders, maar bijna even gek, is de hobby van Harry Dietz, die suikerzakjes spaart. Nu hebben de meesten onder u, net als ik als klein jongetje, ook vast wel eens suikerzakjes gespaard, maar een themaverzameling van suikerzakjes met vuurtorens is toch wel bijzonder.
Jaap Dirks was vorig jaar op Kefalonia, Griekenland. Zijn blijspel – u kent hem inmiddels – beschrijft de vuurtorenervaringen die hij daar heeft opgedaan.
Verder zet Peter Kouwenhoven in dit nummer zijn serie voort over de Nederlandse vuurtorens. Zijn artikel over Marken is een welkome update van, en geeft ook nieuwe informatie over, wat er zoal over Het Paard bekend is.
In eerdere Vuurboeten hielden we u op de hoogte van de ontwikkelingen rondom de vuurtoren van Den Oever. Zoals we al schreven werd die toren in maart van dit jaar verplaatst naar een plek aan het eind van de Oostkade van de Oude Haven. Op 21 juni jl. waren Cees Tijsen en ik aanwezig bij de officiële ontsteking van het licht in de vuurtoren van Den Oever. Het was een feestelijke gebeurtenis met een ontvangst aan boord van een voormalig vissersschip, toespraken (waaronder een van Cees over de geschiedenis van de vuurtoren), en een rondvaart. Precies om 22:00 uur lagen we onder de toren, en ging het rood-wit-groene sectorlicht aan. Dat (led-)licht kwam tot stand dankzij de goede hulp en instructies van RWS Directie Nautisch Beheer IJsselmeergebied. Het licht schijnt nu de haven in, en heeft daarmee geen formele navigatiefunctie meer. Desondanks zijn we blij met de verhuizing: de toren is ermee behouden, en wel op een heel mooie locatie. Het lijkt nu al of hij er altijd heeft gestaan.
Veel leesplezier en hopelijk zie ik u tijdens de jubileumexcursie of de regiobijeenkomst in IJmuiden.

Wim Andriesse

Agenda

7 oktober 2017	najaarsbijeenkomst / jubileumexcursie: vanaf Scheveningen varen naar Lichteiland Goeree
11 november 2017	regiobijeenkomst noord in IJmuiden

De vuurtoren van Marken
4

12
Kefalonia: een Grieks blijspel

Windwijzer

De vuurtoren van Marken	4
Kefalonia, een Grieks blijspel	12
Strooilichtjes: IJzeren torentje Westkapelle open voor publiek Postzegels vuurtorens Westkapelle	17
Vuurtorens op suikerzakjes	18
Farocratia: de vuurtorenpassie van Eduardo Sanz	20
Pharophilatelie	22

Het Paard van Marken in 2009.

De vuurtoren van Marken

door Peter Kouwenhoven

Het Paard van Marken, zoals hij in de volksmond wordt genoemd, is een van mijn favoriete vuurtorens. Hij staat op een unieke locatie: bovenop een terp, vrijwel geheel omsloten door water. Het karakteristieke bouwwerk is zeer fotogeniek en spreekt velen tot de verbeelding. In dit artikel beschrijf ik de boeiende geschiedenis van dit baken voor de scheepvaart.

In 1164 werd Markaland (grensland) bij zware storm van Waterland gescheiden door de Jurriaansvloed. Norbertijner monniken uit het Friese Hallum kochten het eiland in 1235 van de toenmalige Heer van Waterland. Zij bedreven er landbouw en veeteelt en stichtten voor de afzet van producten de handelsplaats Monnickendam, op het vasteland. Als bescherming tegen het water bedijkten de monniken het eiland en bouwden er twee grote boerderijen: het Oesthus en het Westhus, op hoogten van vier meter. Deze terpen of 'werven' werden steeds verder opgehoogd met huisvuil. Rondom de boerderijen verrezen in de loop van de tijd meer huizen. Aan de randen van de terpen werden deze op palen gebouwd. Ook nu nog zijn de vele werven en paalwoningen kenmerkend voor Marken.
Nadat de monniken in 1345 door de Hollandse graaf Willem IV van het eiland werden verdreven, raakten de dijken in verval. Regelmatige overstromingen door zout zeewater maakten een einde aan de landbouw en veeteelt en de Markers zochten hun inkomsten in de zeevisserij.
Omdat de bodem van Marken bestaat uit zeeklei op een weke ondergrond van laagveen, is het altijd bijzonder moeilijk geweest het eiland afdoende te beschermen. Vrijwel elk jaar stroomde Marken onder. De schade was niet altijd even ernstig, maar er zijn vele kritieke momenten geweest, waaronder de januaristorm van 1916, waarbij het niet veel scheelde of het hele eiland was verdwenen.
De stormvloed van februari 1825 maakte duidelijk dat Marken een eigen haven nodig had. De toenmalige Visschers-kolk bood onvoldoende bescherming aan de schepen. In 1830 kwam die haven er. De Marker vloot groeide daarna zo explosief dat al in 1837 een uitbreiding van de haven nodig was. In de periode 1853 tot 1860 is vervolgens ook nog een tweede havenkom gegraven. Het was toen een van de beste vissershavens van Nederland. Na de afsluiting van de Zuiderzee in 1932 was het gedaan met de visserij.

De oude vuurbaak

Voordat Marken zijn eerste vuurtoren kreeg, werd er al een vuur op een stookplaat brandend gehouden voor de scheepvaart. Het eiland was een belangrijk herkenningspunt op de vaarroute naar Amsterdam. Aan het eind van de zeventiende eeuw ontstond er, als gevolg van de sterk toegenomen scheepvaart op de Zuiderzee, behoefte aan verbetering van de kustverlichting. Schippers die de Zuiderzee bevoeren, de Admiraliteit, de Oost-Indische en de West-Indische Compagnie en de loodslieden van een aantal Zuiderzeehavens richtten daarom een verzoek aan het College van Pilotage om vuurbaken op te richten op Marken, bij de Geldersche Hoek (De Ven) en op het IJdoorn (bij Durgerdam). Het college heeft dit met een positief advies voorgelegd aan de Staten van Holland en West-Friesland. Bij verordening van 26 november 1699 bepaalden de staten dat deze drie vuurbaken, volgens de bijgevoegde bestekken, tegelijkertijd zouden worden gebouwd. Het werden drie identieke, vierkante stenen torens. Als enige van de drie kreeg de toren op Marken een kolenvuur. Op de andere twee moest men zich behelpen met een lantaarn met olielamp. Een kolenvuur geeft meer licht dan een olielamp maar is veel duurder in het gebruik.

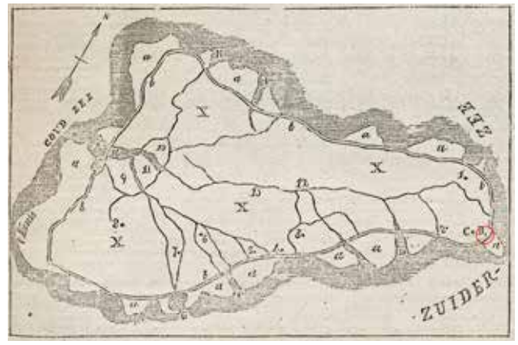

Marken in 1770. De vuurbaak staat binnendijks.

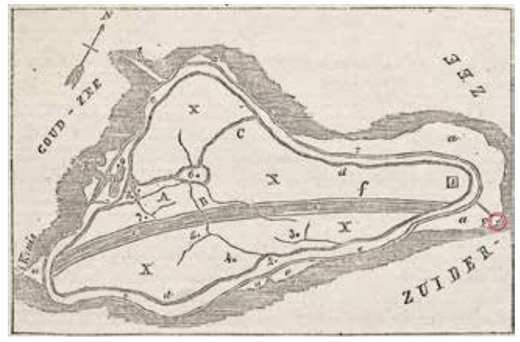

Marken in 1853. De vuurbaak staat op buitendijks rietland.

De gedenksteen van de vuurbaak van 1700, bevestigd aan de buitenkant van de huidige vuurtoren.

Het College van Pilotage achtte de positie van Marken dermate belangrijk, dat de hogere kosten gerechtvaardigd waren. In 1809 kreeg Marken echter alsnog een lantaarn met olielamp. De VOC was in 1799 failliet gegaan, waardoor de scheepvaart op Amsterdam sterk verminderde. Het kolenvuur op Marken kon toen blijkbaar niet langer bekostigd worden.
De drie zogenoemde 'Suyderzeese Vuur Bakens' kregen een vrijwel identieke gedenksteen, met daarop de wapens van de opdrachtverlenende steden die zitting hadden in het College van Pilotage, een tekst over de initiatiefnemers en het jaar van oprichting (1700). De tekst op een marmeren plaat onder het schild van de gedenksteen verschilde per vuurbaak. Op de plaat van Marken stond destijds: "En wierde de Eerste Steen gelegt door Nicolaes Witsen Lambertszoon den derden Juni des zelvens jaar". Na afbraak van de oude vuurbaak kreeg de gedenksteen een plek aan de zijkant van de nieuwe toren. De marmeren plaat onder het schild is in 1967 wegens onherstelbare schade vervangen door de huidige blanco marmeren plaat.

Buitendijks

De vuurbaak van Marken stond oorspronkelijk binnendijks. Het eiland heeft in de loop van de eeuwen veel geleden onder stormgeweld. Ter verdediging tegen het zeewater zijn op verschillende momenten extra dijken aangelegd een eindje achter de zeewering. Deze zogenaamde inlaagdijken fungeerden als tweede verdedigingslinie voor het geval er een dijkdoorbraak plaatsvond. In 1806 is op de oostpunt van het eiland een inlaagdijk van tweeënhalve kilometer aangelegd op een afstand van 100 meter van de buitendijk. De buitendijk brak op een gegeven moment door waardoor ongeveer 25 hectare land in de golven verdween. De inlaagdijk van 1806 is er nog steeds en vormt de huidige buitendijk rond de Noorderwerf. Het gevolg van de dijkdoorbraak was dat de vuurbaak een

De vuurtoren voor de verbouwing van 1918, met de lichtwachterswoning uit 1880.

eind buitendijks kwam te staan.
Een kaart van het eiland uit 1862 toont een lijn tussen de vuurbaak en de buitendijk. Vermoedelijk is dat een eerdere inlaagdijk, wat zou betekenen dat de vuurbaak al eerder dan 1806 buitendijks was komen te staan. De vuurbaak is dus in fasen verder van het eiland verwijderd geraakt. In eerste instantie vormde een houten brug over de buitendijkse gronden de verbinding tussen de vuurbaak en het eiland. In 1817 was het nodig om de loopbrug te verhogen om ook bij hoog water bij de vuurbaak te kunnen komen. In 1847 is er een verbindingsdam aangelegd, die ook nu nog de toegangsweg naar de huidige vuurtoren vormt.

De nieuwe vuurtoren

Op 29 augustus 1838 vond te Amsterdam de openbare aanbesteding plaats voor het afbreken van de oude vuurbaak op Marken en het bouwen van een geheel nieuwe toren met een daarbij behorende lichtwachterswoning. Het werk werd gegund aan de aannemer A. Koper uit Amsterdam.
Op de oude houten paalfundering werd een ronde stenen vuurtoren gebouwd, naar het ontwerp van Jacob Valk, de Inspecteur der Maritieme Gebouwen van het Loodswezen. Het bedrijf Maritz & Zoon leverde een lantaarn en een stilstaande Fresneloptiek van de vierde grootte. Boven de ingang van de toren werd een nieuwe gedenkplaat aangebracht, waarop te lezen is dat kapitein-luitenant-ter-zee jhr. Herman Adr. van Karnebeek, tijdelijk onderinspecteur van het Loodswezen te Amsterdam, de eerste steen heeft gelegd op 20 juni 1839 en dat het licht op 14 november van hetzelfde jaar voor het eerst is ontstoken. Er is dus snel werk geleverd bij de bouw.
De lichtwachterswoning was eenvoudig, met slechts twee vertrekken, met ingebouwde bedsteden en kasten, en een zolder onder een schuin pannendak. De woning stond los van de toren en werd daarmee verbonden door een kleine gang. Deze verbindingsgang bood plaats aan een WC (secreet) en een regenwaterton.
Op 31 december 1879 werd de lichtwachterswoning geheel verwoest door kruiend ijs. De lichtwachter en zijn gezin konden worden gered. In 1880 is een nieuwe woning gebouwd, sterk gelijkend op de eerste. Deze woning kreeg een vaste trap naar de zolder, die als slaapkamer was ingericht met een dubbele bedstede. Ook deze woning was met een kleine gang verbonden met de vuurtoren. Deze gang is later verbreed en als bijkeukentje in gebruik genomen.

Mistsignalen

In 1884 kreeg de vuurtoren een mistklok die aan de zuidoostkant van de toren werd bevestigd. Twee hamers zorgden voor het karakteristieke signaal van Marken: 35 slagen per minuut. De hamers werden aangedreven door een uurwerk in de toren, met een valgewicht dat om de anderhalf uur moest worden opgehesen. Op 1 december werd deze 'zelfwerkende' mistklok voor het eerst in werking gesteld.
In 1919 werd boven een van de ramen van het lichthuis een misthoorn geplaatst. De mistklok werd daarna alleen nog in noodgevallen gebruikt. Om de perslucht voor de

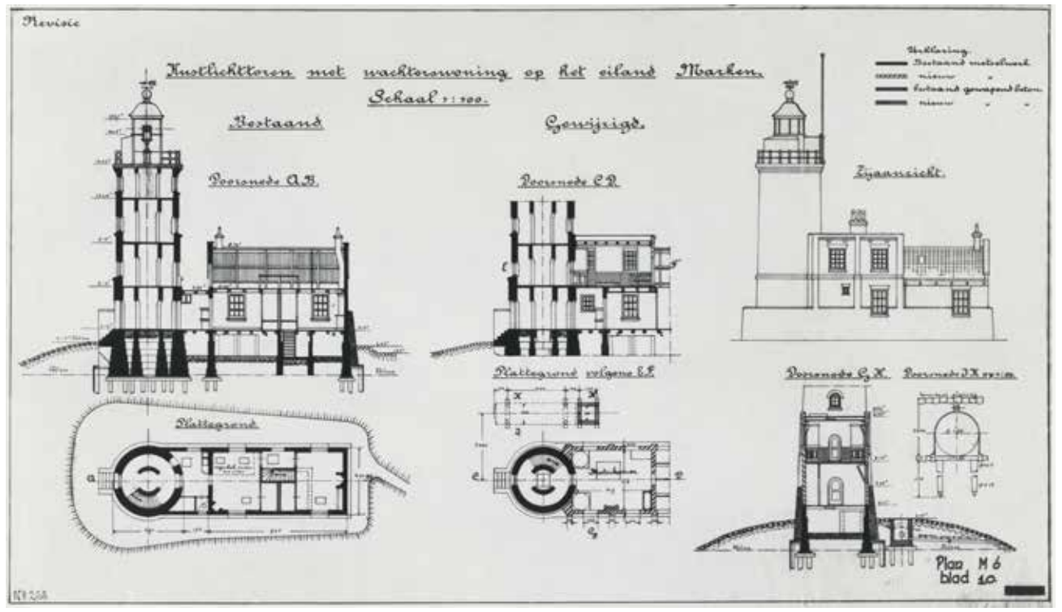

Een revisietekening van de verbouwing in 1918 waarbij er een motorkamer tussen de toren en de lichtwachterswoning is gebouwd.

De vuurtoren begin jaren '20, met de in 1918 gerealiseerde motorkamer en de misthoorn.

misthoorn te kunnen produceren werd een motorkamer gebouwd tussen de toren en de woning. Daarvoor moesten de topgevel van de woning en de schoorsteen worden afgebroken en de kap van de woning met 3,75 meter worden ingekort. Op een revisietekening uit 1918 is goed te zien welke veranderingen hebben plaatsgevonden. Het ontwerp van de motorkamer is van D. Jelsma. Aannemer D. Pereboom uit Marken voerde het werk uit. Het werk begon op 8 juli 1918, precies tegelijk met de start van de bouw van de machinekamer voor de misthoorn op Urk. Na vier maanden was de verbouwing gereed.
In de vloer van de motorkamer werd een zwaar funderingsblok van gewapend beton gemaakt voor de Boeschmotor die de luchtcompressor moest aandrijven. Om de Boeschmotor naar binnen te kunnen hijsen werd een stalen balk in het pand aangebracht. Deze hijsbalk is in de jaren dertig ook gebruikt bij de vervanging van de Boeschmotor door een Bronsmotor.
In het artikel over de misthoorn op Emmeloord in de herfsteditie 2016 van de Vuurboet heb ik beschreven hoe de productie van perslucht in zijn werk gaat. In dat artikel heb ik ook de gedachte van Aaldert Pol vermeld dat de Bronsmotor die nu in het Paard van Marken staat, afkomstig zou kunnen zijn uit het misthoorngebouwtje van Emmeloord. Dit blijkt niet juist te zijn. Volgens Piet Visser, de laatste torenwachter van Marken, stond de Bronsmotor

Het uurwerk dat de mistklok laat luiden functioneert nog steeds.

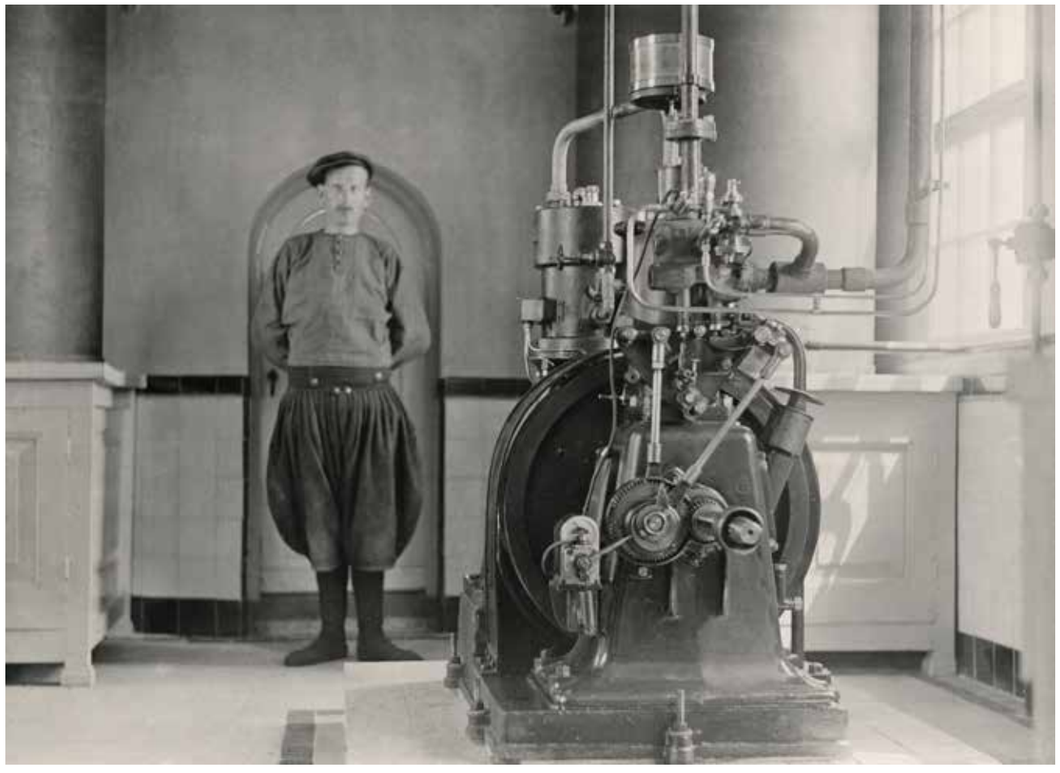

De Boeschmotor in de motorkamer in 1918, met op de achtergrond lichtwachter Klaas Visser.

De vuurtoren in 1923. De verbindingsdam naar het eiland is in 1847 aangelegd. Voor die tijd was er een houten loopbrug.

voorheen in een gemaal op Schokland.
In 1985 heeft Rijkswaterstaat zonnecollectoren geplaatst op de omloop van de toren, om de elektriciteit voor de misthoorn te leveren. De motor was niet meer nodig. Het mistsein op de toren werd in 2001 buiten gebruik gesteld. Thijs Spijker, de huidige bewoner van het Paard van marken, heeft in 2008, na ruim drie jaar sleutelen, de oude Bronsmotor weer aan de praat gekregen. Tijdens Open Monumentendag laat Thijs de misthoorn weer loeien zoals vroeger. Een functie voor de scheepvaart heeft dit mistsein niet meer.

Het vuurtorenlicht

Om onderscheid te maken met andere vuurtorens is in 1890 het karakter van het licht veranderd van vast in onderbroken. De vaste optiek werd daartoe vervangen door een draailicht dat iedere 20 seconden gedurende 5 seconden verduisterd werd.
In 1901 kreeg de toren een nieuw lichthuis. Het lichttoestel, met klokwerktuig en kolom werden gedemonteerd en tijdelijk opgeslagen, om het na het gereedkomen van het nieuwe lichthuis weer terug te plaatsen. Het lichtkarakter bleef onveranderd. Gedurende de werkzaamheden heeft een tijdelijk licht gefunctioneerd, bestaande uit een lange mast bovenop de toren, waarin een hulplantaarn was gehesen.
De kuip van het lichthuis werd van binnen bekleed met vuren schroten. Aan de binnenkant van de ramen werden linnen gordijnen opgehangen, die overdag dichtgeschoven werden om het lichttoestel te beschermen tegen de zon.
De vuurtoren kreeg in 1921 een gasgloeilicht. In 1965 kwam er een aggregaat voor het opwekken van elektriciteit voor de lichtwachterswoning. Het licht van de vuurtoren bleef op gas branden. Pas in 1985 stak de lichtwachter voor het laatst met een lucifer het licht aan. In dat jaar kreeg de vuurtoren een elektrisch licht met automatische bediening, via een semafoonverbinding. De functie van vuurtorenwachter was overbodig geworden. De huidige optiek is een trommeloptiek van de vierde grootte. Het lichtkarakter is OcW8s: 2 seconden licht en 6 seconden duister.
In 1992 was het van 1901 daterende lichthuis geheel versleten en verroest en moest hoognodig vervangen worden. Rijkswaterstaat heeft een nieuwe koepel laten maken: een exacte kopie van zijn voorganger, maar nu met een verzinkte constructie die lang mee kan gaan. Met een drijvende bok werd het oude lichthuis van de toren getild en vervangen door het nieuwe exemplaar. Het oude lichthuis is bij de ingang van de haven neergezet. Er zit een licht in maar dat heeft geen nautische functie meer. Het komt dan ook niet voor op de lichtenlijst.

De vuurtoren in 1961, vlak na het gereedkomen van de verbouwing, waarbij de woning is vergroot met een houten opbouw en er flauw hellende pannendaken zijn aangebracht.

Kruiend ijs in 1971.

Verbouwing

In de jaren 1960-1961 vond opnieuw een verbouwing van de vuurtoren plaats. Voor een gezin met zes kinderen was de lichtwachterswoning te klein. Deze is daarom vergroot door het aanbrengen van een houten opbouw. Zowel de woning als de motorkamer kregen een flauw hellend pannendak, zodat het visueel meer een eenheid werd. Het ontwerp hiervan is van de toenmalige chef van de Bouwkundige Dienst van het Loodswezen, F. de Ruyter. Door deze verbouwing kreeg de vuurtoren zijn huidige karakteristieke vorm, die wel enigszins doet denken aan een paard. Vandaar de naam 'Het Paard van Marken'.

Kruiend ijs

De vuurtoren is in de loop van de tijd diverse malen belaagd door kruiend ijs. Wanneer na een vorstperiode de dooi invalt en het ijs begint te scheuren, worden de ijsschotsen onder bepaalde weersomstandigheden juist bij Marken tot grote stapels opgestuwd. Hoe verbazingwekkend snel dit gaat is te zien op een aantal video's op de website www.thijsvandetoren.nl.
De kracht die deze ijsmassa's kunnen uitoefenen op de vuurtoren is enorm. De eerder genoemde verwoesting van de lichtwachterswoning in 1879 is daarvan het meest extreme voorbeeld. In 1901 kreeg ook de vuurtoren zelf last van het kruiende ijs. Hij is een aantal centimeters van zijn fundatie gelicht.
Ook 1971 was een memorabel jaar. Op 1 januari bracht een ruim acht meter hoge ijsmuur de hele lichtwachterswoning in beweging. De ijsschotsen braken door de ramen en binnen de kortste keren lag er een meter ijs in de keuken. Het lichtwachtersgezin moest tijdelijk worden geëvacueerd en het huis is daarna weer op orde gebracht.
Kruiend ijs komt de laatste jaren niet zo vaak meer voor maar als het gebeurt is dat een toeristische attractie van formaat.

De familie Visser in 1918. Achterste rij, van links naar rechts: Pieter Visser, Neeltje Peereboom-Visser, Dirk Peereboom, lichtwachter Klaas Visser. Voorste rij van links naar rechts: Neeltje A. Peereboom, Eeftje Visser-Visser.

De bewoners van Het Paard

Na een aantal lichtwachters van de familie Jansen uit Marken en Pieter Oom uit Zijpe, heeft de familie Visser uit Marken zijn stempel gedrukt op het beheer van de vuurtoren. Op 1 oktober 1916 trad Klaas Visser in dienst als lichtwachter. In 1954, na 38 jaar trouwe dienst, ging hij met pensioen en heeft zijn zoon Klaas het lichtwachterswerk ruim een jaar op zich genomen. De oudere broer van Klaas jr., Pieter, nam op 1 december 1955 het stokje over. Op 31 december 1985 ging hij met pensioen. De laatste lichtwachter van Marken vertrok naar het dorp. Vervolgens heeft tot december 2001 de familie Kes, een gezin met twee kinderen, de lichtwachterswoning bewoond. In 2002 is de woning gerenoveerd.
Sinds maart 2003 wonen de uit Marken afkomstige Thijs en Liliane Spijker in Het Paard. Na een uitgebreide selectieprocedure kregen zij van Rijkswaterstaat een huurcontract. De belangstelling om op deze bijzondere plek te wonen was overweldigend maar de selectiecriteria waren streng. De toekomstige bewoners moesten om te beginnen woningzoekenden zijn uit de gemeente Waterland. Daarnaast moesten ze voldoen aan de volgende eisen: een nautisch gevoel, een schippersachtergrond en de handigheid en bereidheid om te klussen in het gebouw en met dieselgeneratoren om kunnen gaan. Rijkswaterstaat doet het groot onderhoud, maar daarnaast is er ook van alles te doen.
Het Paard is niet aangesloten op de gangbare netwerken voor water en gas. Water en dieselolie worden per schip aangeleverd. De geiser wordt gevoed vanuit propaangasflessen. Lange tijd werd elektriciteit geleverd door een dieselaggregaat. Pas in oktober 2016 is de vuurtoren aangesloten op het provinciale elektriciteitsnet. Qua voorzieningen is het er enigszins behelpen maar daar staat tegenover dat Thijs en Liliane op de 'mooiste plek van Nederland' wonen.

Bronnen:

- Peter Kouwenhoven, 2010. Vuurtorens, lichtschepen en kapen. Nautisch erfgoed van Nederland.
- Henry de Mâison. Kustlichttorens langs de Nederlandse kust en de voormalige Zuiderzee. Handgeschreven.
- Archief van Piet Nota, West-Terschelling.
- www.thijsvandetoren.nl
- kleurenfoto: Peter Kouwenhoven
- zwart-witfoto's en kaarten:: Henk Huis en Rijkswaterstaat

Kefalonia, een Grieks blijspel

tekst en foto's Jaap Dirks

Het liedje van Noël Coward uit 1928 komt steeds in mijn gedachten: 'A room with a view … and you, and you'. Wauw, wat een uitzicht! Vijftien dagen lang genieten we vanaf het balkon van ons hotel van een schitterend uitzicht over de baai van Argostoli. De twee veerboten die ieder half uur stuivertje wisselen, de bergen in de verte en aan de overkant dat bijzondere vuurtorentje van Saint Theodore (Agios Theodoroi), dat als een Griekse tempel is gebouwd. 's Avonds wordt alles zo mogelijk nog mooier als alle lichtjes branden. Genieten in optima forma!

Kefalonia is een van de Ionische Eilanden in de gelijknamige zee aan de westkant van het Griekse vasteland. Erboven liggen Korfoe, Paxos en Lefkas, eronder Zakynthos en ernaast nog wat kleinere eilanden waaronder Ithaca. Kefalonia is tamelijk groot en heeft een prachtige natuur. Wij verblijven in de havenplaats Lixouri op het schiereiland Palaki. Natuurlijk heb ik vooraf uitgezocht welke vuurtorens we tijdens deze vakantie kunnen bekijken. Het zijn er vier: vlakbij de vuurtoren van Gerogobos aan de westkust, die van Saint Theodore bij de hoofdstad Argostoli en in het noorden de oude en de nieuwe vuurtoren bij het stadje Fiskardo. Er is nog een nummer vijf. Die ligt aan de oostkust op Kaap Dihalia bij de plaats Sami. Moeilijk bereikbaar, niet op onze 'to do-list', maar we zien hem gelukkig wel duidelijk staan vanaf de veerboot, als we een dagtocht naar het buureiland Ithaca maken.

De vuurtoren van Gerogobos.

Vooruit met de geit

Op de derde dag van onze vakantie laten we een huurauto voorrijden. We gaan wat tochten maken, want de meeste vuurtorens en andere attracties zijn met openbaar vervoer slecht, of helemaal niet te bereiken. Op pad dan maar, vooruit met de geit. En dat kun je hier letterlijk nemen, want die beesten lopen echt overal op de wegen, op zoek naar voedsel. Af en toe zien we ook een herder die zijn grote kudde van honderden beesten meeneemt naar nieuwe graasplekken. Goed uitkijken geblazen dus tijdens onze tochten. Ogen op de weg en rustig aan. Daar gaan we.

Gerogobos

Met de auto verkennen we vandaag de zuidkant van het schiereiland Palaki. Een relatief korte rit want we willen wennen aan onze wagen. Eerst naar wat stranden en dan naar de vuurtoren bij Gerogobos (Gerogompos) is ons plan, maar we rijden al snel verkeerd en draaien onze route om. Eerst de vuurtoren en dan het strand. Als we bij een kruispunt eens goed om ons heen kijken waar we naar toe moeten, stopt er een hulpvaardige plaatselijke boer met zijn brommer die vriendelijk vraagt of hij kan helpen. Als ik hem in mijn beste Grieks naar de 'fanari' vraag en de kaart toon, wijst hij ons het laatste stukje. Er staat hier warempel ook nog een wegwijzer met 'Gerogobos' erop, zien we dan. Vaak echter staan er op deze wegwijzers alleen maar Griekse namen en dan wordt het lastiger. De smalle asfaltweg naar het strandje van Lagadakia Beach volgen we om daarna de onverharde grindweg naar rechts te nemen die, langzaam stijgend, naar de kaap van 58 meter hoog slingert. Goed te doen, als je rustig rijdt en langs de oneffenheden stuurt. De top van de vuurtoren verschijnt boven de heuvel en even later volgt het laatste steile stuk

Het vuurtorentje van Saint Theodore vlakbij de hoofdstad Agrostoli.

naar het toegangshek. Daar komt net een rode jeep in zijn achteruit vanaf rijden. Toch maar even vragen en ja, je kunt omhoog, maar alleen weer achteruit terug! Dat lijkt ons geen goed idee en dus parkeren we hier onderaan op een relatief vlak stuk bij een veld vol met bijenkasten. De laatste paar honderd meter lopen we omhoog, waterflesje in de hand, fotocamera om de nek. Het toegangshek is dicht, maar zonder veel problemen kun je er links omheen om op het terrein van de vuurtoren te komen. Volgens onze informatie is dat toegestaan. Boven op deze rotsen van Kaap Gerogobos heb je een prachtig uitzicht over de westkust van Kefalonia en het veelkleurige diepblauwe water van de Ionische Zee. De vuurtoren en het aangrenzende huis van de torenwachter zien er goed verzorgd uit. Alles is in wit met geelbruine accenten geverfd en de kap van de toren is groen. Er hangt een wetsuit aan de lijn en er liggen flippers in de tuin. Hoopvol bel ik aan voor- en achterkant, maar er komt geen enkele reactie. Mijn vrouw en ik lopen over dit stuk grond en de muurtjes rondom en nemen van alle kanten onze foto's. Er hangt ook een informatiebord bij de toegangsdeur. Dat vermeldt dat de vuurtoren van Gerogobos in 1906 voor het eerst zijn licht ontstak dat toen nog op olie werkte. Een website over Griekse vuurtorens geeft de naam Gerogompos, en het jaar 1907 aan als bouwjaar, door de Engelsen. In de Tweede Wereldoorlog was het op Kefalonia goed raak. Er brandde in al die jaren geen licht op deze plek. Bij hun vertrek vernielden de Duitsers de vuurtoren grondig en hij werd pas in 1947 weer opgebouwd. Niet voor lang echter, want in 1953 werd Kefalonia getroffen door een desastreuze aardbeving. Alles lag plat op het grootste deel van dit eiland. Herbouw van de vuurtoren volgde in 1955, en weer met olie als brandstof voor het licht. Die olievoorziening verdween in 1979 om plaats te maken voor elektriciteit. Getuige de vele elektriciteitsmasten en draden die naar deze plek lopen, is dat nog steeds het geval. Een lichtere aardbeving begin 2014 veroorzaakt gelukkig minder schade, al denken we wel dat het de oorzaak is van dat gemankeerde toegangshek. Daar leken toch wel wat muurtjes en stenen van hun plek geschoven. De toren van Gerogobos is dertien meter hoog en het licht heeft een reikwijdte van 20 mijl. Het is nu volledig geautomatiseerd en wordt beheerd door de Griekse marine, waar de Griekse vuurtorendienst onder valt. Een mooie plek om even te genieten. Na een half uurtje met 33 graden in de zon en verkoeling in de schaduw van de gebouwen gaan we, met de airco voluit aan, verder. Op weg naar het rode zand van Xi Beach.

De oude Venetiaanse vuurtoren van Fiskardo.

Saint Theodore

Na een kleine week is het tijd om de vuurtoren van Saint Theodore te bezoeken. Je komt naast deze Engelse benaming verschillende Griekse spellingen tegen: Agi Theodoroi, Agios Theodori. Hij is gebouwd in de vorm van een Griekse tempel en echte heel bijzonder om te zien. Met een heel eigen verhaal ook, wat ons betreft. Vanaf de veerboot naar Argostoli zien we deze vuurtoren al staan op een uitstekende vinger in de baai. We rijden een eindje noordwestwaarts richting Lassi. Al snel hebben we de toeristische drukte achter ons en rijden we over een goede asfaltweg door groene bossen langs de baai. Alvorens we bij de vuurtoren komen is er eerst een geomorfologisch fenomeen te bewonderen. Bij Katavothres stroomt zeewater in ondergrondse gaten. Het water volgt een route van 15 kilometer door ondergrondse grotten en holen om bij Karavomilos, aan de andere kant van Kefalonia, in een meer uit te komen. Dit voortdurende proces is proefondervindelijk aangetoond door middel van een fluorescerende stof die aan het water werd toegevoegd. Zowel bij Katavothres als bij Karavomilos drijft het stromende water een groot waterrad aan.
Na nog wat bochten in de weg, een paar kleine strandjes, kleinschalige hotelaccommodaties en een camping, komen we bij de vuurtoren, die op een rotsachtige landtong met een lengte van enkele tientallen meters ligt. Via een goed pad van stenen platen kun je er makkelijk heen lopen. We zien later zelfs auto's bij het licht geparkeerd staan, maar wij parkeren keurig op een plekje langs de weg aan het begin van de dam. Saint Theodore Lighthouse werd al in 1828 gebouwd door de Britse gouverneur Charles Napier, die destijds het eiland bestuurde. Niet zijn enige daad overigens, want hij bouwde onder meer ook een brug over de baai bij Argostoli om een betere verbinding te krijgen met het achterland.
De vuurtoren heeft de vorm van een Griekse tempel in Dorische stijl. De 20 kolommen staan in een perfecte cirkel. Bovenop de pilaren staan nog een tweede en, een kleinere, derde ring. Zo lijkt het ook wel wat op een verjaardagstaart. Helemaal bovenop de 8 meter hoge toren staat het simpele licht, als de kers op die taart. Wat een bijzonder bouwwerk en wat een bijzondere vuurtoren is dit. Uniek in de wereld lijkt me. Later zie ik in een boek een oude foto waaruit blijkt dat er heel vroeger nog wat meer versiering aan deze tempel zat, vooral een sierlijk hekwerk op de tweede ring. De Britten vertrokken uiteindelijk in 1863 en Kefalonia en deze vuurtoren werden eigendom van de Griekse staat.We nemen de tijd tot de andere bezoekers weg zijn en genieten dan uitgebreid van deze prachtige idyllische omgeving en maken volop foto's en 'onsies'. Dan besef je ook dat je hier op historische grond staat. Bij de eerdergenoemde aardbeving van 1953 werd ook deze toren compleet met de grond gelijk gemaakt. Pas in 1961 werd hij weer op het oude grondplan en in oude staat herbouwd, door de Griekse architect Takis Pavlatos. Maar wel in een wat simpeler vorm. Het is een romantisch plaatje, vooral ook als de zon 's avonds achter de bergen zakt. Vanuit ons hotel zagen wij iedere avond dit licht opflikkeren, te midden van alle andere lichtjes op het water en aan de oevers. Als je maar wist waar je moest kijken. Ik telde iedere vier seconden een flits. De locatie van deze toren, in de Baai van Argostoli, vlak voor de afbuiging naar de natuurlijke haven van de stad, is natuurlijk belangrijk. Niet alleen voor de veerboten, maar ook voor de ontelbare vissersbootjes, zeilboten, luxe jachten en enorme cruiseschepen die hier regelmatig aanleggen. Ze hebben allemaal nog steeds profijt van dit oudste licht van Kefalonia. De toren prijkt op alle informatiefolders en boekjes over het eiland. En in de vele souvenirshops vind je er ook volop ansichtkaarten van. Maar een boekje over zijn geschiedenis, hoe eenvoudig dan ook, heb ik helaas niet kunnen vinden.

Op naar het noorden

Onze vakantie gaat razendsnel voorbij en de laatste dagen breken al weer aan. We hebben heel veel mooie dingen gezien op Kefalonia, maar ook veel rust genomen bij het zwembad, en lekker gegeten bij verschillende restaurantjes. Vandaag maken we nog een flinke dagtocht naar het uiterste noorden van het eiland. Het plaatsje Fiskardo is bij de aardbeving van 1953 gespaard gebleven en kent nog leuke oude huizen, een pittoresk haventje en twee vuurtorens! Op weg dus maar.
Als we een paar uur later op een terrasje aan de koffie zitten, zien we beide vuurtorens bedrieglijk dichtbij liggen: vooraan de ruïne van de oude Venetiaanse vuurtoren en, vlak daarachter, de nieuwere toren, uit 1892. Het is vandaag weer lekker warm en mijn vrouw hoeft niet zo nodig mee te lopen. De eigenaar van het restaurant meldt dat het een half uurtje lopen is naar de torens. Met een uurtje ben ik dus terug. Ik sta op en wandel vrolijk weg, maar nauwelijks tien minuten later ben ik er al weer. Het blijkt dat er tussen het terras en de vuurtorens nog een hele inham ligt van de Baai van Fiskardo, vol met vissersboten en grotere jachten. Daar zou ik helemaal omheen moeten lopen en dat kost mij veel meer tijd dan het vermelde half uur. Ik kijk eens goed rond. Een betere optie lijkt het mij om per auto het restaurant op te zoeken dat we zien aan de overkant van de baai en dan vandaar het laatste stuk te gaan lopen. Een uurtje later zijn we er en geniet mijn vrouw al van haar volgende drankje. En ik ga weer op pad. Van hieruit is het maar een kwartiertje lopen. Al snel verdwijn ik in de bossen langs de baai, het gemerkte zandpad volgend dat stijgt en daalt en grotendeels mak-

kelijk te belopen is. Langzaam maar zeker nader ik mijn doel en kom ik bij het complex van de oude Venetiaanse vuurtoren. Door een verroest hek kan ik het ommuurde terrein op. Ook de oude versleten stenen treden van de toren zijn te beklimmen om van bovenaf uit te kijken over het water. Bijzonder om van dichtbij te kunnen zien hoe die oude Venetianen hun vuurtorens bouwden. Een schitterende ruïne uit de zestiende eeuw met een aangrenzende vervallen woning. Kleurrijk. Je kunt er zo maar in, gratis en voor niets. Buiten gebruik sinds 1892. In dat jaar werd de nieuwe toren gebouwd, die nauwelijks 100 meter verderop boven de groene naaldbomen uitsteekt. Via het bospad loop ik erheen en neem ook daar mijn foto's. Deze toren van een dikke 14 meter hoog, staat echt middenin het bos van het schiereiland ten noorden van Fiskardo en is alleen lopend te bereiken. Je moet er dus wel even moeite voor doen. Alles lijkt goed onderhouden maar de toren is niet toegankelijk. Het is gelukkig wel een mooie wandeling en zeker de moeite waard. Fijn om hier geweest te zijn. Drie kwartier later drink ik tevreden met mijn vrouw een drankje in de schaduw op het terras. Daarna gaan we winkelen in het schilderachtige havenplaatsje Fiskardo en later op de middag bezoeken we nog het even mooie plaatsje Assos.

De nieuwe vuurtoren van Fiskardo.

Nummer vijf en meer

Met alle moderne communicatiemiddelen en websites is het tegenwoordig een koud kunstje om informatie te zoeken. Zo hebben we verhalen gelezen van vakantiegangers die lopend de tocht ondernamen naar de vuurtoren op Kaap Dihalia bij Sami. Een goede plek voor een vuurtoren, maar lastig en slechts met veel moeite te bereiken. Niet ongevaarlijk ook, als ik sommige reisverslagen mag geloven. Van de oorspronkelijke toren uit 1907 rest nog slechts een ruïne en ernaast staat nu een ijzeren lichtbaken van 9 meter hoog met een dikke roodwitte onderkant. We besluiten om er niet heen te gaan, maar ik ben blij dat we er toch een mooi zicht op hebben als we met de veerboot van Ithaca naar Kefalonia terugvaren. Waarschijnlijk zijn er op Kefalonia nog wel een paar van dit soort onbereikbare rotskapen waarop ijzeren lichtopstanden zijn geplaatst.
Op sommige kaarten zie je dan ook wel vuurtorensymbolen staan, zoals bij Kaap Katelios en Kaap Mounia in het uiterste zuiden en bij Kaap Kapri in het oosten, maar op officiële websites is daar niets over te vinden. Wel zien we natuurlijk de gebruikelijke forse ijzeren havenlichten, zoals bij de veerhavens van Lixouri, Argostoli, Sami, Poros, Agia Efimia en Fiskardo. Maar deze tellen we gemakshalve niet mee als zijnde vuurtorens op deze vakantiereis.
Op de grootste van de Vardiani-eilanden, die we voor de zuidpunt van Palaki zien liggen, staat nog een ruïne van een 34 meter hoge vuurtoren. Hij waakte daar over de 4 kilometer brede ingang van de Baai van Argostoli. Ook een stukje bouwkunst van die meneer Napier. Je zou er met een bootje heen kunnen varen, maar dat hebben we niet gedaan. In ieder geval: een grote machtige vuurtoren daar op die plek bij de ingang van de baai lijkt mij logischer dan die kleine verjaardagstaart van Saint Theodore iets verderop, hoe bijzonder en mooi ook.
Ach, de vier vuurtorens die ik daadwerkelijk bezocht zorgen weer voor heel veel mooie foto's, prachtige uitzichten en onvergetelijke herinneringen aan onze mooie vakantie op aan te bevelen Kefalonia. En hopelijk een leuk verhaal voor deze Vuurboet. Geen Griekse tragedie, maar een echt blijspel!

Strooilichtjes

Het Lage Licht van Westkapelle open voor publiek

tekst en foto Wim Verhulst

Op zaterdag 3 juni 2017 is het Lage Licht van Westkapelle ('t lezdere Torentje) officieel opengesteld voor bezoekers. Dat gebeurde in aanwezigheid van de torenwachters, de bouwploeg, de rondleiders en enkele bestuursleden van Stichting het Polderhuis, die de twee torens van Westkapelle beheert.
De feestelijkheden begonnen in het Polderhuis. Henk Kloosterziel gaf daar de aftrap, namens het bestuur en namens Adrie Provoost, de vuurtorencoördinator. Na de gebruikelijke speeches en loftuitingen werd aan Piet Willeboordse, de nooit aflatende kracht, op ludieke wijze gevraagd of hij de officiële opening zou willen verrichten. Na het nuttigen van een bakje koffie met een zelf afgebakken appelrondje werd iedereen verzocht zich naar het Lage Licht te begeven. Omdat vrijwel iedereen op de fiets was gekomen reed een lang lint van vrijwilligers over de dijk naar het torentje. Toen de hele groep daar was verrichtte Piet de opening met de legendarische uitspraak: "Open!".
Bij het binnentreden werd meteen het systeem met de nekkoorden in gebruik genomen. Omdat er maar 15 personen tegelijk naar boven mogen, krijgt iedere bezoeker een nekkoord, net zolang tot alle 15 koorden op zijn. Pas als er dan iemand naar beneden komt kan weer een ander naar boven. Dit systeem wordt ook in Breskens gehanteerd.
De hele groep heeft van het uitzicht vanaf het Lage Licht kunnen genieten. Terug in het Polderhuis werd de opening afgesloten met een kleine afterparty waarbij de droge kelen lustig werden gesmeerd.
Het Lage Licht is alle woensdag- en zondagmiddagen geopend van 13.00 tot 16.00 uur. Ook is het licht open tijdens de Nacht van de Nacht, die dit jaar op 28 oktober valt, van 20.00 tot 23.45 uur.

Piet Willeboordse verrichtte de officiële openingshandeling.

Unieke postzegels van de vuurtorens van Westkapelle

door Ivo van Beekhuizen

Omdat er van verschillende kanten is gevraagd naar een postzegel van de toren heeft het Polderhuis besloten om postzegels te laten maken van beide vuurtorens. De foto van het Hoge Licht is gemaakt door Peter van Hoof. Het Lage Licht werd gefotografeerd door Daniël Steenbergen.
De postzegels zijn geschikt voor gebruik in Nederland. Ze kosten € 1,00 per stuk, ongeacht het aantal. Ze zijn te koop in 't Hoge licht (Zuidstraat 1, Westkapelle), 't Lage Licht (Noorderhoofdweg, Westkapelle) en in het Dijk- en Oorlogsmuseum (Zuidstraat 156, Westkapelle). Interesse maar geen mogelijkheid om ze op locatie aan te schaffen? Stuur dan een e-mail naar info@polderhuiswestkapelle.nl.

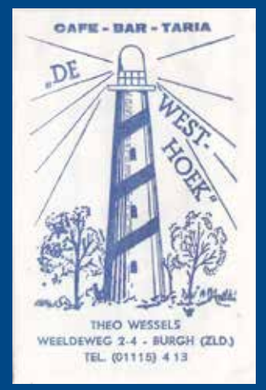

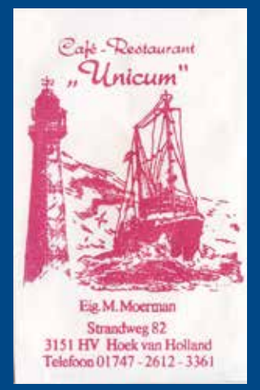

Vuurtorens op suikerzakjes

door Peter Kouwenhoven en Harry Dietz

Nederlanders zijn echte verzamelaars. Ze verzamelen van alles en je kunt het zo gek niet bedenken of er is wel een vereniging voor gelijkgestemde verzamelaars, die zich richten op een bepaald onderwerp of thema. Zo is er de 'Club van Suikerzakjes-verzamelaars in Nederland (CSN)'. Harry Dietz, de coördinator van deze club, mailde mij met de vraag of het misschien een leuk idee is om in de Vuurboet een artikel op te nemen over vuurtorens op suikerzakjes.

Dat leek mij inderdaad leuk en ik was ook benieuwd wat dat voor een verhaal op zou leveren. Harry mailde mij een concepttekst en veel afbeeldingen van suikerzakjes met daarop een vuurtoren, waaruit ik kon kiezen. Ik heb de prachtige website www.suikerzak.nl bekeken en Harry een aantal aanvullende vragen gesteld.

Hoe is het begonnen?

Harry vertelt: "Ik ben in 1961, op mijn vijfde, begonnen met het sparen van suikerzakjes. Mijn vader was vertegenwoordiger en nam van al zijn reizen suikerzakjes mee. Die plakte ik dan met gluton of velpon in grote plakboeken. In die jaren was het een enorme hype om iets te verzamelen: postzegels, speldjes, sigarenbandjes, lucifermerken. En dus ook suikerzakjes.
Twintig jaar geleden wilde ik leren om websites te bouwen. Daarvoor had ik een onderwerp nodig. Ik heb toen 'Suikerzak Nederland' en de 'Vereniging vrienden van de Suikerzak' opgericht en daarvoor een eenvoudige website gebouwd. Het was geen echte vereniging. Ik maakte gewoon iedereen (familie, vrienden, kennissen, enz.) die mij van suikerzakjes voorzag automatisch lid.
Door de massale opkomst van internet kwam het rond 1999 steeds vaker voor dat ik telefoontjes en e-mails kreeg van serieuze suikerzakjesverzamelaars die graag lid wilden worden van de vereniging. Ik moest hen iedere keer uitleggen dat de 'Vereniging Vrienden van de Suikerzak' niet bestond, dat het een grap was, en dat het voor de 'leukigheid' was gedaan. Dat leverde helaas menige teleurstelling op, en veel misverstanden. Ondertussen was het verzamelen van suikerzakjes ook een veel serieuzere hobby van mij geworden. Daarom heb ik de kerstvakantie 2000 gebruikt om de toen bestaande website volledig te herzien en de nieuwe 'Club van Suikerzakjesverzamelaars in Nederland' op te richten."

Wat doet de club?

De website vermeldt: "De 'Club van Suikerzakjesverzamelaars in Nederland' is het Nederlandse knooppunt van en voor verzamelaars van suikerzakjes, -wikkels en -sticks. Het lidmaatschap van de club is gratis. Een vrijwillige financiële bijdrage is welkom. Er zijn op dit moment ruim 130 clubleden, waarvan ongeveer twintig in het buitenland. De CSN wil:

- verzamelaars van suikerzakjes met elkaar in contact brengen;
- informatie verschaffen over het verzamelen van suikerzakjes;
- een catalogus van Nederlandse suikerzakjes samenstellen."

Harry voegt daar aan toe: "Ieder jaar organiseert de club een ruildag voor clubleden. Tijdens een van die ruildagen ontstond het idee om een zo compleet mogelijke catalogus te maken van alle suikerzakjes en suikerwikkels die in Nederland zijn uitgegeven. Dat is eerder gezegd dan gedaan, want het vermoeden bestaat dat er in Nederland ergens tussen de 150.000 en 200.000 suikerzakjes en -wikkels zijn geproduceerd. De catalogus wordt gevuld door een beperkt aantal clubleden. Na vijftien jaar noeste arbeid zijn er op dit moment ruim 77.000 (!) suikerzakjes en -wikkels beschreven en gescand. Ze zijn te bekijken op de website van de club: www.suikerzak.nl."

Vuurtorens op suikerzakjes

Harry geeft een toelichting op de catalogus en op de suikerzakjes die daarop te vinden zijn: "Bij alles wat in de catalogus is opgenomen wordt een omschrijving gegeven van de illustratie die erop staat. Via een eenvoudig zoeksysteem op de website kunnen daardoor alle suikerzakjes gevonden worden met bijvoorbeeld een dameshoofd (kapsalons!), een vogel of een molen. En dus ook een vuurtoren! Er zijn inmiddels zo'n 60 vuurtorensuikerzakjes bekend, uiteraard voor het grootste deel uit kustplaatsen. In dit artikel laat ik graag een aantal van die suikerzakjes zien. De meeste zijn geproduceerd tussen circa 1958 en 1980. Dat zijn de oude 'klepzakjes'. Er zitten echter ook enkele modernere 'gesealde' zakjes tussen. De kans is groot dat we de komende jaren nog meer van deze suikerzakjes tegenkomen, dus houd onze website in de gaten!"

Ligt je hele huis vol suikerzakjes?

"Op dit moment heb ik inderdaad erg veel suikerzakjes en -wikkels, maar ik heb ze nog nooit geteld. Ik verzamel alleen Nederlandse verpakkingen. Het zullen er zo'n honderdduizend zijn, om en nabij. Overigens beperk ik me niet tot suikerzakjes. Zo is mijn verzameling foto's van hondenborden wijd en zijd bekend ... (www.harrydietz.nl/verboden-voor-honden).
In het verleden heb ik ook wel geprobeerd om iets met vuurtorens te doen, maar door tijdgebrek is dat er nooit van gekomen. Maar als ik een suikerzakje met een vuurtoren tegenkom, moet ik daar altijd wel even aan denken."

Farocratia: de vuurtorenpassie van Eduardo Sanz

door Wim Andriesse

De Spaanse noordkust, de 'Costa Verde', zo genoemd vanwege het appeltjesgroene karakter van het landschap, is rijk aan grote en kleine vuurtorens. Geen wonder, met al die hoge rotsachtige kusten. Reden genoeg om er een vakantie door te brengen. Jammer alleen dat de meeste torens niet toegankelijk zijn. Gelukkig maar dat tegenwoordig in een van de grotere torens, de Faro de Cabo Mayor, een heus vuurtorenmuseum is ingericht, en wel door de kunstschilder Eduardo Sanz. Naar het lijkt heeft Sanz zijn hele leven gespendeerd aan het schilderen van vuurtorens en het verzamelen van memorabilia. Een echte aanrader!

De Faro de Cabo Mayor, bij Santander, is een stoere lichtgrijze stenen vuurtoren met een hoogte van 30 meter. De toren is een ontwerp van de marine ingenieurs Felipe Bauzá en Domingo Rojí, en werd in 1839 in gebruik genomen. Het licht, met een bereik van 21 mijl, schijnt op 91 meter boven zeeniveau en geeft twee witte schitteringen om de twintig seconden. Het licht van de toren heeft overigens niet kunnen voorkomen dat, in de nacht van 4 september 1887, een schip op de rotsen van de Cabo Mayor werd geworpen, pal onder de vuurtoren, en daar met man en muis verging. De naam van het schip: de Cabo Mayor!

De Cabo Mayor, een zestig meter hoog schiereiland dat enige kilometers de zee in steekt, kent zelf ook een lelijke geschiedenis. Gedurende de Spaanse Burgeroorlog (1936-1939) werden hier enige honderden gevangen genomen republikeinen door de geheime dienst van het Franco-regime van de rotsen geworpen. Een monument naast de vuurtoren herinnert hier aan.

De vuurtoren is gebouwd bovenop het voormalige torenwachtershuis, annex kantoor. Daar kun je in, en wacht je een grote verrassing in de vorm van het 'Centro de Arte Faro de Cabo Mayor'. Dat museum herbergt de collectie van bijna alle schilderijen van Eduardo Sanz (Santander, 1928-2013), en van Sanz's enorme verzameling vuurtoren-memorabilia. Sanz kreeg toegang tot de ruimtes onder de vuurtoren dankzij de genereuze medewerking van de Autoridad Portuaria de Santander, die de toren beheert. Het museum werd in augustus 2005 geopend.

Het zijn net foto's

Dat Sanz kon schilderen staat buiten kijf. Hij heeft dan ook een gedegen opleiding gevolgd aan de Real Academia de Bellas Artes de San Fernando in Madrid. Je ziet in deze permanente tentoonstelling zijn aanvankelijk aarzelende en, soms, experimentele begin met de gebruikelijke portretten en landschappen, en ook een paar opmerkelijke abstracte uitstapjes. Maar al heel snel ontwikkelt Sanz een voorliefde voor zeeschappen, en vooral zeeschappen met vuurtorens. Die worden geleidelijk aan heel nauwgezet en bijna hyperrealistisch in beeld gebracht: "Het zijn net foto's" hoor je de bezoekers zeggen. Maar dan in het Spaans. Vooral voor Sanz's grote doeken sta je je ogen uit te kijken naar hoe hij de zee en de golven zo mooi heeft weten vast te leggen. Het lijkt er trouwens op dat Sanz alle Spaanse vuurtorens heeft willen schilderen. In ieder geval hangen hier, in 'zijn' museum, zo'n 200 werken van hem. Daaronder bevindt zich ook een opmerkelijke serie van tientallen schilderijen van het kleine eilandje Mouro, dat aan de toegang tot de haven van Santander ligt, en waarop een klein vuurtorentje staat, de Faro de Isla de Mouro (1860; 18 m hoog, licht op 38 m boven zeeniveau). Sanz had vanuit zijn huis in Santander uitzicht op dat eilandje en de toren, en heeft het vele keren geschilderd, steeds op een ander moment van de dag. Die schilderijen worden dan ook naar het tijdstip van schilderen vernoemd: '14:06 Hora Solar (Mouro)', bijvoorbeeld, en soms ook met de kijkrichting er bij: 'Mouro Norte-Sur-Este-Oeste'. Er hangt in de Mouro-zaal van het museum ook een heel groot compilatiedoek van wel meer dan 120 kleine 'Mourotjes', ook allemaal bij verschillend licht geschilderd. Eentonig wordt het nooit. Dat komt ook omdat er in het museum ruimte is gehouden voor het exposeren van vuurtorenschilderijen van andere schilders, waaronder Sanz's echtgenote Isabel Villar, en zijn zoon Sergio Sanz. Het zit hen kennelijk in de genen. Ook zijn er werken van Rosa Torres en Maria Girona.

En dan nog al die 'dingen'

In de kelderzalen van het museum heeft Sanz een deel van zijn enorme verzameling vuurtorendingen tentoongesteld: tabaks-, sigaren- en sigarettendozen, sardine-, ansjovis-, mossel-, tonijn-, paprika- en tomatenblikjes, koektrommels, pillendoosjes, post- en ansichtkaarten, postzegels en -stempels, sigarenbandjes, suikerzakjes, kindertekeningen, schaalmodellen en bouwplaten, peper- en zoutstellen, posters, boeken en boekomslagen, tijdschriften, kalenders, stropdassen, insignes, t-shirts, theedoeken, munten, bankbiljetten, puzzels, vuurtoren-, bureau- tafel- en kamerlampen, asbakken, vingerhoedjes, manchetknopen, (plastic) boodschappentassen, en rekeningen (van 'Restaurante El Faro' bijvoorbeeld), en ik vergeet hier vast nog wel iets.

Al met al is deze Faro de Cabo Mayor in Santander een bezoek waard, niet alleen vanwege het museum van Sanz, zijn schilderijen en die van andere schilders, maar ook vanwege zijn bijzondere collectie waar menig verenigingslid zijn hart bij zal ophalen. Het museum is op alle dagen geopend, behalve op maandag. En, zoals gezegd, de noordkust van Spanje wemelt van de vuurtorens: *un paisaje extraordinario para sus faros*.

Bronnen:

- AICCP, 2002. Faros. La colección de Eduardo Sanz. Asociación de Ingenieros de Camines, Canales y Puertos. 117 p.
- Pazos, L. J., 2006. Por las Faros del Cantábrico. Damaré. 140 p.

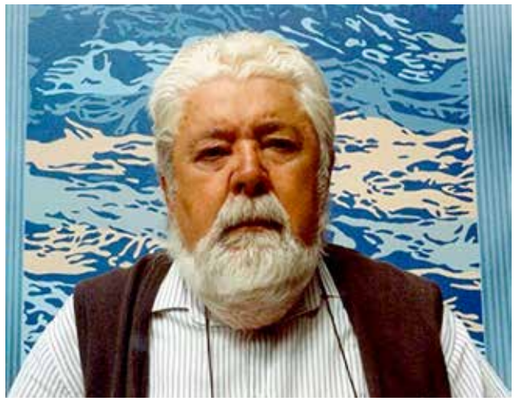

Eduardo Sanz.

Faro del Caballo; Eduardo Sanz.

Faro de Cabo Mayor.

7:27 Hora Solar (Mouro); Eduardo Sanz.

Faro de San Emeterio con Perro; Eduardo Sanz.

Pharophilatelie

door Jaap Termes

Turks-Cyprus gaf op 11 mei 2017 twee zegels uit met het thema 'Europa 2017-kastelen'. Dit is een onofficiële uitgifte. Op een van de zegels staat het fort Kyrenia-Girne-Kalesi. Op de top van het 24 meter hoge ronde bastion aan de noordwestelijke zijde van het fort stond een oud navigatielicht. Het fort heeft nu geen functie meer voor de scheepvaart.

Portugal: Azoren gaf op 9 mei 2017 een blok met twee zegels en een aparte zegel uit. Het thema is 'Europa 2017-kastelen'. In het blok, naast de zegel, staat de kerk Igreja da Misericordia. De oostelijke toren (links) vormt een lichtenlijn over 342°, in combinatie met de Angra do Heroismo Range Front. Locatie 38°39'3N en 27°13'2W, ALL D2666-2. Het licht komt van 20 meter hoog. Het karakter is FLR4s en het is zichtbaar over 29 nm.

Filippijnen kwam 8 mei 2017 met een serie van vier zegels en een blok met vier zegels uit. Het thema is 'Heritage Month, Phillippine Sunsets' Op de PHP 12 staat de Basco vuurtoren, Naidi Hills, op Batan eiland, Noord-Filipijnen, ALL F2822-5. Deze id gebouwd in 2003 op de plaats waar de eerste vuurtoren stond. Locatie 20°27'1N en 123°57'8O. Het karakter is FLR4s. Op de zegel PHP 25 uit het blok staat de Capones vuurtoren, op Capone Grande eiland, ALL F2680. Deze werd gebouwd in 1890 als een betonnen witte toren. Locatie 14°55'1N en 120°00'5O, op een eiland in de Zambales provincie en ongeveer 9 nm ten noorden van de ingang naar Subic Bay. Het licht komt van 74 meter hoogte. Het karakter is FL(3)W15s en het is zichtbaar over 22 nm.

Frankrijk kwam op 10 juli 2017 met een zegel uit met thema 'Toerisme 2017' Cherbourg-en-Cotentin, Manche. Waarde € 0,73. Hierop staat het havenhoofd van de de Jetée du Homet ALL A1486.

Ook afgebeeld is het Fort Central van Cherbourg, één van de vele fortificaties in dit gebied. Hierin was een vuurtorenlicht gemonteerd dat dienst deed tot het einde van de 19e eeuw. Nu staat er een licht op een van de muren van het fort, ALL A1478, maar dit is op de zegel niet te zien.

Nieuw Caledonië gaf op 7 juli 2017 een vel met 10 zegels uit. Het thema is 'Legendarische pakket-boten', met Le Natal 1882-1917. Waarde XPF 110. Op de velrand staat de Amédée vuurtoren op Amédée eiland, 25 km ten zuiden van Nouméa. ALL K4802.01.

Turkije: Ter gelegenheid van van het 22e Wereld Petroleum Congres (WPC) 2017, kwam de Turkse post op 9 juli met een zegel uit met waarde TRY 1.60. Hierop staat de Kiz Kulez vuurtoren. Deze vuurtoren staat ook op de FDC en in het stempel.

Ierland gaf ter gelegenheid van de Stampa 2017 tentoonstelling, op 6-8 oktober in Dublin, het velletje uit het boekje van 2016 opnieuw uit, nu met een opdruk/overdruk voor Stampa 2017. Hierop staat onder andere de Rockabill vuurtoren. Alleen verkrijgbaar voor de leden van Stampa.

Taiwan: Chungwa Post kwam op 9 augustus 2017 met een serie van 4 zegels uit. Thema is 'Taiwan Scenes-Matsu'. Op de zegel met waarde TN$ 5 staat Tungyun Tao/ Dongyin Dao vuurtoren, ALL P3644. Dongyin eiland, Matsu archipel. Deze werd gebouwd in 1902 en buiten gebruik gesteld tussen 1958-1989. Hij werd daarna weer geactiveerd. Het is een 14 meter hoge stenen toren met galerij. Het licht

komt van 98 meter hoogte. Het karakter is FL3W15s en het is zichtbaar over 11 nm. Brulboei 30s, bl2. Locatie 26°22'6N en 120°30'2O. Uitgegeven in vellen van 20 zegels, met ook op de velrand de vuurtoren. Er zijn 2 verschillende fdc's: een met de hele serie en een met enkel de zegel en twee ver-schillende vuurtorenstempels, met een opschrift in het Engels en in het Chinees. Deze vuurtoren is ook afgebeeld op de TN$ 4.50 zegel, die in 1989 werd uitgegeven.

Brazilië kwam op 31 augustus 2017 met een zegel uit ter gelegenheid van de 'Bicentennial of the Republican Revolution in Pernambuco'. De waarde is BRL 1.80. Bovenaan links in de zegel, in het wapen van de staat Pernambuco, staat de vuurtoren van Recife. Deze toren staat ook in de zegel die in 1917 werd uitgegeven ter gelegenheid van de honderdjarige herdenking van deze revolutie.

Bulgarije: Bulgaria Filatelie gaf ter gelegenheid van de emissie van vuurtorenzegels 4 maxicards uit met in het stempel de top van de Burgas Port Oostpier, ALL N4984. Deze is afgebeeld op de Lei 1.50.

Stempels:
Polen: Poolse Post gaf alleen op zondag 23 juli jl., ter gelegenheid van het evenement 'Summer with the radio', in het district Krynica Morska een stempel uit met daarop de Krynica Morska vuurtoren. ALL C3090!
USA: USPS gaf ter gelegenheid van de tentoonstelling 'Stampshow, American Philatelic Society' (APS) van 3 t/m 6 augustus te Richmond VA, vier verschillende dagstempels uit met de Cape Henry vuurtoren (2), ALL J1408.
Italië: Ustica eiland: een stempel met de Punta Gavazzi vuurtoren, All E2000, en een met met La Lan-terna di Genova vuurtoren, All E1206.

Duitsland: Deutsche Post geeft diverse stempels uit met o.a. de vuurtorens van Neuland , Kampen en Warnemünde.
Canada Post komt dit jaar ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de Point Abino vuurtoren met een stempel van deze toren. Deze is sinds 1995 buiten gebruik. Dit stempel is alleen dit jaar verkrijgbaar.

Nieuw verwachte uitgiften:
Estland 8 september (2 zegels), Letland 8 september (1 zegel), Montenegro 10 november (1 zegel) en Sri Lanka (4 zegels).

Als er nog belangstelling is voor de nieuwe vuurtorenpostzegel-catalogus van Michel (zie de Vuurboet Lente 2017) dan verneem ik dat graag: j.termes@kpnplanet.nl.

Faro di Punta Cavazzi, Ustica, Italië

Sandd
Port betaald
Port payé
www.editoo.nl

Indien onbestelbaar: Kooiland 36, 2264 MP Leidschendam, NL

KABELWERKEN H.J. van Dorp B.V.

Onze specialiteiten

- Bovengronds kabelwerk
- Grondwerken
- Datanetwerken
- Glasvezeltechniek
- Kabeldraagsystemen

20 jaar KWALITEIT!

Ampèrestraat 8-10 Vlaardingen
Telefoon: 010-4343467 web: www.kabelwerken.com
Fax: 010-234110 mail: info@kabelwerken.com

KABELWERKEN H.J. van Dorp B.V.

Het licht van Den Oever werd op 21 juni 2017 opnieuw ontstoken.

TIMMER & ONDERHOUDSBEDRIJF
Pitlo
• NIEUWBOUW • DEUREN • KOZIJNEN
• VERBOUW RAMEN • INBRAAKPREVENTIE
Nw. Veenendaalseweg 153ª Rhenen
www.timmerbedrijfpitlo.nl • info@timmerbedrijfpitlo.nl

Grand Haven, Michigan, USA. Voor de winter van 2017 worden restauratiewerkzaamheden aan de vuurtoren en de pier afgerond.